

SLOVENSKI POROČEVALEC

LETO XIII, ŠTEY. 20

Ljubljana, četrtek 24. januarja 1952

POSAMEZNA ŠTEVILKA 6 DIN

OB PROMOCIJI PROF. ARH. JOZETA PLEČNIKA ZA ČASTNEGA DOKTORJA ARHITEKTONSKIH ZNANOSTI. PREDSEDNIK PREZIDIJA LJUDSKE SKUPŠČINE LRS JOSIP VIDMAR ČESTITA ČASTNEMU DOKTORJU JOZETU PLEČNIKU. NA LEVI REKTOR TEHNIŠKE VISOKE INŽ. ALOJZ HROVAT, NA DESNI PREDSEDNIK SVETA ZA ZNANOST IN KULTURO MINISTER BORIS ZIHERL IN PREDSEDNIK LJUDSKE SKUPŠČINE LRS DR. FERDO KOZAK.

AKADEMIK, UNIVERZITETNI PROFESOR JOŽE PLEČNIK - ČASTNI DOKTOR

Ljubljana, 23. januarja.

Danes dopoldne je Svet Tehniške visoke šole v Ljubljani podelil velikemu slovenskemu arhitektu Jožetu Plečniku ob njegovi osemdesetletnici odlični naslov častnega doktorja arhitektonskih znanosti.

K svečanosti so se v slavnostni dvorani ljubljanske univerze zbrali številni odlični gosti, predstavniki oblasti, zastopniki kulturnih ustanov in ugledni javni delavci: predsednik Prezidijske ljudske skupščine LRS Josip Vidmar, predsednik Ljudske skupščine dr. Ferdo Kozak, predsednik Sveta za znanost in kulturo minister Boris Zihel, predsednik Mestnega ljudskega odbora Jaka Avšič, predsednik Akademije znanosti in umetnosti dr. Fran Ramovš, rektor Univerze dr. Gorazd Kušej, številni akademiki, univerzitetni profesorji ter drugi. Zbrali so se tudi mnogi mojstri učenci, prijatelji in drugi občudovalci njegove umetnosti.

Uvodoma je spregovoril rektor Tehniške visoke šole Alojz Hrovat, ki je pozdravil navzoče in oznanil sklep Sveta Tehniške visoke šole o podelitvi častnega doktorata akademiku univerzitetnemu profesorju Jožetu Plečniku. Nato je dekan Fakultete za arhitekturo Boris Kobe poročal:

Svet Fakultete za arhitekturo je na svoji seji dne 23. novembra leta 1951 sklenil, da predlaga Svetu in Zboru Tehniške visoke šole v Ljubljani, naj se akademiku univerzitetnemu profesorju arhitektu gospodu Jožetu Plečniku podeli naslov častnega doktorja arhitektonskih znanosti.

Utemeljitev predloga so v zgoščeni obliki sestavili v besedilu častne listine, kjer stoji,

da se naslov častnega doktorja podeli akademiku univerzitetnemu profesorju gospodu Jožetu Plečniku zaradi temeljnih in obsežnih prispevkov na področju arhitekture in splošno, katere si je pridobil s tem, da je z mislijo in delom postavil in utrdil pojme arhitekture v zavesti slovenske skupnosti,

da je navezal stik s pretrgano, a pomembno tradicijo domače arhitekture in našel sodobne možnosti za njeno kongenialno nadaljevanje, da je z vzgojnim delom prenesel svoje izkušnje na mlajše, s tem dal široko in trdno podlago za nadaljevanje svojega dela.

Predlog je Svet Tehniške visoke šole osvojil s soglasnim sklepom dne 16. januarja in ga je Zbor Tehniške visoke šole soglasno potrdil 17. januarja leta 1952.

Promotor akademik profesor dr. France Stele je nagovoril slavljence, opisal njegovo delo ter njega edinstveni pomen in mu končno izročil častno diploma.

Od vseh navzočih pristoječe pozdravljen se je nato Jože Plečnik zahvalil za izkazano čast. Slovesnost so zaključile številne iskrene čestitke.

Po promociji je Akademija znanosti in umetnosti priredila slavljencu intimen sprejem. Zvečer je bila v veliki filharmonični dvorani slavnostna akademija, ki jo je priredilo Društvo slovenskih arhitektov.

Pomen velikih investicij v premogovni industriji in železarstvu

Da si zagotovimo energetsko in surovinsko bazo za našo industrijo, kar je osnovni pogoj za povečanje celotne industrijske proizvodnje in uravnoteženje naše plačilne bilance z inozemstvom, določa predlog družbenega plana za letošnje leto največje investicijske graditve v naši premogovni industriji in črni metalurgiji.

Družbeni plan navaja dvanajst ključnih objektov v industriji premoga — Kolubara, Kostolac, Aleksinac, senjsko-resavski rudnik, Raša, Velenje, Zagorje, Kakanj, Kreka, Banovići, Zenica in Breza. Investicije v navedenih premogovnikih bodo omogočile povečanje proizvodnje premoga za okoli 6 milijonov ton na leto, to je toliko, kolikor je znašala celotna proizvodnja premoga v stari Jugoslaviji.

Proizvodnja rudnika Kolubara se bo po izvršenih investicijah povečala za 1,5 milijona ton na leto, proizvodnja rudnika Kreka za 1,2 milijona ton, rudnika v Banovičih za 770.000 ton, rudnika Kakanj za 470.000 ton, velenjskega rudnika za 820.000 ton in rudnika v Zagorju za 120.000 ton na leto. Najbolj se bo po izvršenih investicijah razvila proizvodnja premoga v Bosni in Hercegovini, kjer gradimo prvi dve veliki koksarni in naš največji metalurški kombinat. Že za letošnje leto je določeno, da bo proizvodnja premoga v Bosni in Hercegovini dosegla 5,2 milijona ton, to je za 0,7 milijona več kakor lani (leta 1939 je znašala proizvodnja teh rud-

nikov le 1,5 milijona ton). Naglo povečanje proizvodnje premoga, zlasti v bazenu Kreka—Banovići, je nujno potrebno, ker bo že sredi letošnjega leta začela obratovati nova koksarna v Lukavcu, ki bo imela po izgraditvi letno zmogljivost 300.000 ton kokska, prihodnje leto pa bo začela obratovati še zeniška koksarna, ki bo imela zmogljivost 400.000 ton kokska na leto. Ti dve veliki koksarni nam bosta dali tudi dragocene postranske proizvode, kakor bencol, toluol, naftalin, žveplo in druge surovine, ki so važne zlasti za proizvodnjo anilinskih barv, zdravil, razstreliv itd.

Z razširjenjem železarn v Zenici in Sisku, na Jesenicah, v Guštanju in Storaž bomo dobili novo trdno bazo za razvoj naše težke industrije. Po zgraditvi metalurškega kombinata v Zenici se bo proizvodnja valjanih in drugih proizvodov v Zenici povečala za 220.000 ton na leto. Zgraditev kombinata v Sisku bo omogočila letno proizvodnjo 63.000 ton brezvilnih jeklenih cevi, povečanje železarne na Jesenicah bo dalo 32.000 ton novih valjanih proizvodov, v Guštanju novih 9000 ton jeklene litine in kovanih proizvodov, v Storaž 20.000 ton sivega surovega železa in 6000 ton proizvodov, proizvodnja zmogljivost železarne v Smederevu pa se bo povečala za 20.000 ton valjanih proizvodov. Tako bomo z zgraditvijo navedenih objektov dobili nove kapacitete za letno proizvodnjo 350.000 ton jeklenih proizvodov, kar bo omogočilo normalen razvoj ostale industrije, predvsem kovinsko pridelovalne in strojne, kjer danes še ne moremo izkoristiti vseh kapacitet zaradi pomanjkanja surovin.

V zvezi s tem razvojem črne metalurgije so tudi velike investicije v rudnikih železne rude v Varešu in Ljubiji. Zlasti v Varešu se bo proizvodna zmogljivost tamošnjega rudnika povečala za letnih 1,45 milijona ton, kar je nujno potrebno, kajti prvi veliki plavž v Zenici bo letos začel obratovati.

Velebit izročil poverilnice

Rim, 23. jan. (Tanjug) Novi poslanik FLRJ dr. Vladimir Velebit je večer izročil poverilnice predsedniku italijanske republike Luigi Einaudiju. Pri izročitvi poverilnic so bili navzoči tudi svetnika jugoslovanskega poslanstva Dalibor Soldatič in Nikola Dumić, vojaški ataše podpolkovnik Rudi Kodrič in trgovinski svetnik Ivo Barbačič.

Napetost med Francijo in Tunezijo še ni popustila

Pariz, 23. jan. (Tanjug) Med razpravo o tuniskem vprašanju v Narodni skupščini je predsednik vlade Faure opisal razloge, zaradi katerih so bili deportirani voditelji stranke »Neo Destur« Burgibs in druge tuniške politične osebnosti. Rekel pa je, da njegova vlada želi, da bi se kar najhitreje nadaljevala pogajanja med Francijo in Tunezijo, o reformah v tej deželi. Po njegovih besedah so tuniški ministri napravili napako, ker so skušali vprašanje Tunezije spraviti pred

OZN, ukrepi francoske vlade v Tunisu »za ohranitev miru pa so le začasni in v skladu s potrebami. Na koncu je predsednik dejal, da se Francija ne bo ločila od Tunezije in da je tudi ne bo zapustila, politiko reform v tej deželi pa bodo še nadalje izvajali postopoma.

Kakor poroča AFP je tuniški pravosodni minister Ben Jusef izjavil, da ne vsebuje izjava predsednika francoske vlade Edgara Faure o politiki do Tunezije ničesar novega glede bistva tuniškega vprašanja. Dodal je, da je bil ton Faurove izjave zmeren, čeprav je Faure govoril o suverenosti tuniškega beja, medtem ko hoče tuniški narod doseči suverenost Tunezije.

Ben Jusef je izjavil, da se tuniški predstavniki v Parizu še nadalje razgovarjajo z delegati pri Združenih narodih in da nameravajo nadaljevati napore, da bi tajništvo OZN predložena tuniška pritožba dosegla svoj namen.

Demonstracije v Trstu

Trst, 23. jan. (Tanjug). Danes so delavke tobačne tovarne v Trstu demonstrirale pred uradom za delo anglo-ameriške vojaške uprave in zahtevale, naj jim tovarniška uprava plača izgubljene delovne dneve. Tobakna tovarna je bila zaprta zaradi množične zastripitve s plinom, pri čemer je bilo prizadetih okrog 170 delavk. Delavke izjavljajo, da bodo začele stavkati, če jim tovarniška uprava ne bo povrnila izgubljenega delovnega časa.

KOREJSKI ZGLED BO PREPREČIL NOVO KOREJO

Pariz, 23. januarja (AFP). Generalni tajnik OZN Trygve Lie je izrazil upanje, da bo mogoče končati boje in prehlivanje krvi v Koreji in da bo zgled, ki ga je dala akcija ZN v tej državi, preprečil novo Korejo. Poudaril je, da so skupni napor v Koreji odločilnega pomena, ker so omogočili, da so bili v okviru ZN ustvarjeni temelji kolektivne varnosti in obrambe pred oboroženo agresijo v prihodnje.

Trygve Lie je to izjavil ob objavi poročila OZN o prispevku ZN na Koreji. Rekel je, da je 40 držav članic skupno s štirimi državami, ki niso članice OZN, dalo svoj prispevek za kolektivno akcijo OZN v Koreji. Od teh držav je 17 držav poslalo v Korejo svoje kopne, pomorske in letalske sile.

Ustanovitev pododbora OZN ZA BALKAN

Pariz, 23. jan. (Tanjug): Komisija Združenih narodov za nadzorovanje miru je imela danes v Parizu svoj drugi sestanek, na katerem je razpravljala o ustanovitvi pododbora za Balkan.

Generalna skupščina je 7. decembra lani sklenila, da bo pododbor za Balkan štel 5 članov, ki bodo imeli naloge:

1. da na zahtevo prizadete države ali prizadetih držav pošilja svoje opazovalce na področje mednarodne napetosti na Balkanu. Opazovalci lahko odidejo na ozemlje dotične države samo s privolitvijo države, za katero gre.

2. da sam pododbor, če misli, da je to potrebno, obišče taka področja, ako to zahteva kaka država.

3. da proučuje vse podatke o mednarodni napetosti na Balkanu, ki bi mu bili dostavljene, in da o njih obvesti komisijo za nadzorovanje miru in Generalno skupščino ZN, ki jih morata odposlati vsem članicam Združenih narodov.

Pododbor za Balkan, ki mu je Generalna skupščina naročila, da spremlja razvoj mednarodnih dogodkov na Balkanu, bo na sedežu ZN v New Yorku.

Danski poslanik pri maršalu Titu

Beograd, 23. jan. Predsednik zvezne vlade maršal Tito je sprejel ob 10. dopoldne novoimenovanega izrednega poslanika in pooblaščenega ministra Danske v FLRJ g. Rolf Ksera.

Kominformcevi proti zakonu za zatiranje neofašizma

Rim, 23. jan. (Tanjug) V italijanskem senatu je te dni ostra razprava o sprejemu zakona za zatiranje neofašizma. Nekateri krščanskodemokratski poslanci, ki so se izjavili za tak zakon, so večerj v senatu poročali, da so prejeli grozljiva pisma od neofašistov, v katerih jih ti opozarjajo, naj spremene svoje stališče.

Krščanskodemokratski poslanec Romano je zahteval, naj dobe sodniki natančnejša pooblastila za sojenje neofašistov.

Nennijevi socialistični poslanci so proti sprejemu tega zakona in podarjajo, da bi lahko omenjeni zakon prizadejal tudi druge politične nasprotnike krščanskodemokratske stranke kot KP Italije in Nennijevo socialistično stranko.

Neofašistični časopis »Popolo di Roma« poroča, da je bil med neofašističnim italijanskim socialnim gibanjem in monarhisti sklenjen predvoljni sporazum, meni pa, da bo po volitvah prišlo do spora med pristajalci Mussolinijevе salojske republike in monarhisti, ki so se po Mussolinijevem padcu pridružili Badogliovi vladi. Drugi časopisi pa poročajo, da je med monarhisti in neofašisti prišlo no novih nesoglasij, ker ima več vplivnih monarhističnih osebnosti združenost z neofašisti za zelo škodljivo.

Churchill se vrača

New York, 23. jan. (Reuter). Predsednik britanske vlade Winston Churchill je odpotoval sinoči iz newyorškega pristanišča z ladjo »Queen Mary« v Veliko Britanijo. Pred odhodom je Churchill, ki je bil v ZDA in Kanadi 17 dni, zaradi prehlada odklonil, da bi dal kakršnokoli izjavo novinarjem.

Madžarski delež pri informbirojskih obmejnih izgredih

Pregled je pripravila naša vlada za Generalno skupščino OZN, ni pa nobenega dvoma, da so pri obmejnih izgredih tudi do danes obdržali Madžari prvo mesto.

To se da sklepati tudi po divjaškem in zahrbtnem napadu te dni pri Subotici, ko je bil hudo ranjen naš obmejni stražnik Alil Malisević in je madžarska patrolja nekaj časa streljala tudi na druge naše obmejne stražnike, ki so ranjenemu tovarišu prihiteli na pomoč ter so ga potem v veliki nevarnosti spravili na varno. Na najokrutnejši način so madžarski obmejni organi prav pred letom dni blizu Lendave ubili našega obmejnega stražnika Slavoljuba Miljkovića. Zahrbtni ubijalci so se priplazili do njega, ko je stal na straži, da bi ga zavlekel na madžarsko stran. Ker se je upiral, so ga pobili na tla in potem nezavestnega ustrelili.

Pri največjem deležu, ki ga imajo Madžari pri vseh obmejnih izgredih, je značilno zlasti to, da je doslej madžarska vlada poslala največ not, s katerimi podtika Jugoslaviji vse, kar sama z največjo vneto počenja.

Nove penzijske cene za tuje turiste

Prvega februarja t. l. začne veljati odločba Sveta za blagovni promet vlade FLRJ o novih penzijskih cenah za tuje turiste. Naša turistična agencija »Putnika« je poslala danes nove ceneke turističnim uradom držav, v katerih se turisti posebno zanimajo za prihod v našo državo.

Po omenjeni odločbi bodo imeli tuji turisti in potniki, ki bodo obiskali našo državo s posredovanjem turističnega urada svoje države, enodnevni penziji v vseh hotelih kategorije A za ceno 1410 din ali 1270 din, če bodo v hotelu ostali več kot pet dni. V hotelih kategorije B znašala cena penziona 1010 oziroma 910 din, v hotelih kategorije C pa 780 oziroma 705 din. Vendar pa bodo imeli — kakor pravijo v agenciji »Putnika« — tuji turisti in potniki v glavni turistični sezoni, ki se po navadi začne v začetku junija, 15% popusta pri omenjenih cenah.

S to odločbo in z uredbo o odpravi turističnih deviznih bonov je v pre-

Pomoč Svetovne zdravstvene organizacije Jugoslaviji

Pod imenom tehnične pomoči je Svetovna zdravstvena organizacija v Zenevi določila naši državi 77.000 dolarjev za dodeljevanje štipendij našim zdravnikom, ki se specializirajo v inozemstvu. Določeni znesek bo za dostoval za štipendije okoli 20 zdravnikov. Določeno je, da bodo naši praktični zdravniki na študiju v inozemstvu po tri mesece, mlajši zdravniki pa od šest mesecev do enega leta. Doslej se je največ naših zdravnikov javilo za študiranje v Angliji, Franciji in skandinavskih državah. Od Svetovne zdravstvene organizacije smo dobili tudi opremo in razne medicinske instrumente v vrednosti 128.000 dolarjev.

Sovjetska zveza in Kasmir

(Za »Slovenskega poročevalca« napisal Jože Smole, stalni jugoslovanski dopisnik pri OZN.)

Pariz, palača Chailloit, 20. jan. 1952. Vsi so bili presenečeni, ko je g. Malik, predstavnik Sovjetske zveze v Varnostnem svetu, govoril o Kasmiru in pri tem podprl Indijo proti Pakistanu.

Zakaj ima ta dogodek poseben pomen? Sovjetska zveza je od leta 1946, ko je kasmirsko vprašanje prišlo na dnevni red VS, pa vse do danes molčala. Celotno svojega glasovanja — tega je vedno vzdržala — ni nikdar objavila. Ustvarjala je videz, kot da je pri vsej stvari popolnoma nezanimiva. Mnogi so bili prav zaradi tega prepričani, da bo spor med Indijo in Pakistanom razmeroma lahko rešiti. Sedaj pa se je Sovjetska zveza nenadoma postavila na indijsko stališče, o Pakistanu pa je govorila, kot da ga ima za ameriško kolonijo.

Ta sprememba v sovjetski taktiki v Varnostnem svetu ima vsekakor svoje ozadje. Vsi so prepričani, da ima Moskva važne razloge zanjo. Seveda je za sedaj zelo težko govoriti o pravih razlogih te spremembe, govorimo pa lahko o nekaterih elementih:

Indija ima mnogo več prebivalcev kot Pakistan. To je vsekakor eden izmed razlogov, ki ga ne gre pozabljati. Indijska vlada vodi v nekaterih vprašanih takino politiko, da se v njo okorišča Sovjetska zveza. V celoti je današnja indijska politika (objektivno vzeto) bližje sovjetskemu interesom kot pakistanska.

Dosedanji molk Sovjetske zveze si lahko razlagamo s tem, da ima vsako stališče do Pakistana, ki je muslimanska država, nedvomno veliko odmev v celem muslimanskem svetu. Negativno stališče do Pakistana mora zato imeti tudi določene negativne posledice v arabskih državah. Toda Sovjetska zveza se zaveda, da zanima arabske države danes predvsem vprašanje Suez, ne pa vprašanje Kasmira. Sicer s Pakistanom simpatizirajo, vendar zanje še zdaleč ni tako važen kot Suez. Čeže, da Sovjetska zveza računa, da njeno negativno (Nadaljevanje na 2. str.)

Dvanaestletni načrt UNESCO

za boj proti
nepismenosti na svetu

London, 23. jan. (Tanjug) Organizacija ZN za znanost, prosveto in kulturo (UNESCO) je objavila 12-letni načrt za boj proti nepismenosti. V poročilu te organizacije se poudarja, da je na svetu približno ena milijarda in 200 milijonov nepismenih. Največ nepismenih je v Aziji, Afriki in Južni Ameriki. Za izpolnitev tega programa potrebujejo 7 milijonov funtov sterlingov.

Zadnje vesti

● Pariz, 23. jan. Politični odbor OZN je danes zaključil razpravo o sprejemu novih članic. Sovjetski delegat Malik je še enkrat predlagal, da se skupno sprejme 14 članic in je napovedal, da bo sicer Sovjetska zveza vložila veto proti sprejemu 9 članic, ki jih predlagajo zahodne države. Glasovanje o sprejemu bo jutri. Glasovali bodo o dveh predlogih resolucij — peruanskem in sovjetskem.

● Posebni politični odbor je razpravljal o položaju Libije. Kot opazovalca sta bila navzoča na seji predsednik libijske vlade in italijanski delegat. Dosedanji visoki komisar je dejal, da bo Libija še dolgo potrebovala pomoč OZN in drugih držav.

● Kairo, 23. jan. Britanske čete so nadaljevale s preiskavami v območju Ismailije. Preiskale so dve naselbini v bližini mesta in so pri tem izpraznile več hiš. Egiptovska policija je odklonila, da prisostvuje preiskavam. Egiptovski guverner v Ismailiji je sporočil, da je v mestu pomanjkanje hrane, ker so vsi dostopi v mesto od nedelje dalje zaprti.

● New York, 23. jan. Večerj se je med viharjem na neko predmestje New Yorka zrušilo redno potniško letalo Buffalo—New York. Ubityh je bilo vseh 25 potnikov in članov posadke. Med žrtvami je tudi bivši vojni minister Patterson. Več hiš je bilo porušenih. Točno število žrtev še ni znano.

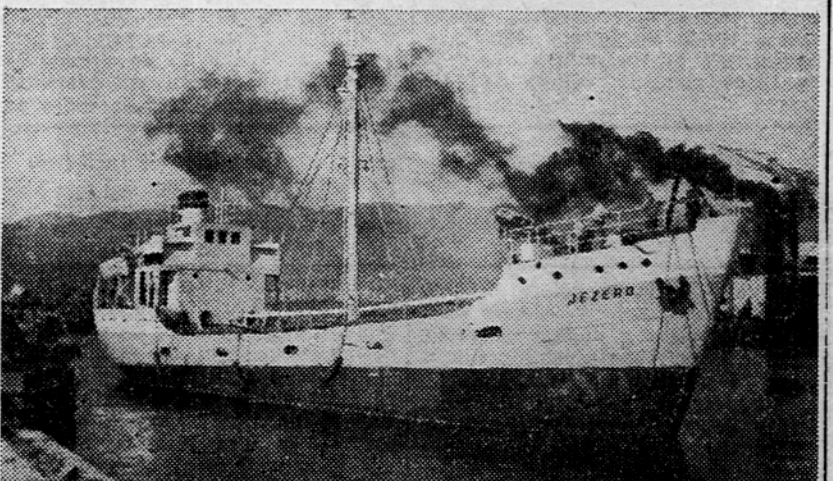
VREME

POROČILO HIDROMETEOROLOŠKE
SLUŽBE

Stanje 23. januarja ob 7. uri: Področje visokega zračnega pritiska nad Vzhodno Evropo se umika proti vzhodu, tako da Srednja Evropa prihaja polagoma v območje ciklonskih motenj Sredozemlja, katere dovajajo toplo južno vreme v naše predelje. — Danes je v Sloveniji pretežno oblačno vreme z najnižjo temperaturo -9°C v Planici in na Jezerskem.

Snežne razmere v Sloveniji 23. jan.: Mala Planina 30 cm pršiča na 58 cm podlage. — Komna 42 cm pršiča na 100 cm podlage, temp. -13°C. — Planica 50 cm pršiča, temp. -3°C. — Jezersko 46 cm pršiča, temp. -4°C. — Slovenj Gradec 29 cm namočenega snega, temp. -2°C. — Cella 18 cm pršiča, temp. -2°C. — Maribor 16 cm starega snega, temp. -2°C. — Murska Sobota 3 cm pršiča na 13 cm podlage, temp. -1°C.

Vremenski napoved za četrtek: Pretežno oblačno vreme, vendar brez bistvenih padavin. — Temperatura -6 do +6 stopinj.

V ladjedelnici »S. maj« na Reki so pravkar dovršili in izročili jadranski svobodni plovbi poslednjo motorno ladjo za prevoz vode iz serije šestih takih ladij. V ladjedelnici so teh šest ladij, ki ima vsaka nosilnost 310 ton, zgradili v kratkem času. Prva taka ladja, ki je bila dovršena lani polet, je dobila ime »Zvezda«; sledile so ladje »Vrelo«, »Potok«, »Slap« in »Jezero«, zadnja ladja, ki so jo dovršili te dni, pa je dobila ime »Ušče«. Vsaka izmed teh ladij ima Dieslov motor za 300 konjskih moči, ki omogoča vožnjo z bratno 11 morskih milj. Ladje bodo služile predvsem za prevoz vode na otoke, zlasti v sušni dobi, konstruirane pa so tako, da se kesoni za vodo lahko dvignejo iz ladje, nakar ladja lahko služi za prevoz drugega blaga. — Silka nam kaže motorno ladjo »Jezero« v reški luki.

